

NYTT OM LUFTKONTROLL

NR 1 2018

**Det här brevet är en del i Naturvårdsverkets
vägledning om miljökvalitetsnormer för utomhusluft.**

Naturvårdsverkets handbok "Luftguiden" ute på remiss.

En reviderad version av Naturvårdsverkets handbok "Luftguiden" har nyligen skickats ut på remiss. Handboken har uppdaterats främst till följd av Naturvårdsverkets reviderade föreskrifter om kontroll av luftkvalitet (2016:9). Remissen riktar sig primärt till en referensgrupp bestående av bl.a. kommuner, länsstyrelser, luftvårdsförbund och berörda centrala myndigheter, men är öppen för alla att ta del av. Synpunkter lämnas i anvisat excelformulär senast den 27 augusti till mkn-luft@naturvardsverket.se.

Länk till remissen: www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Remisser-och-Yttranden/Remisser/Pagaende-remisser/Luftguiden/

Dags för rapportering av resultat från modellering och objektiv skattning

Senast den 30 juni ska resultat från modellberäkningar, objektiv skattning och inledande kartläggning enligt 37-38 §§ NFS 2016:9 rapporteras in till Naturvårdsverkets datavärd. Information om rapporteringen gick ut den 31 maj via e-post från Naturvårdsverket till alla kommuner.

Information om rapporteringen: www.naturvardsverket.se/upload/stod-i-miljoarbetet/vagledning/miljokvalitetsnormer/mkn-luft/rapportering-av-modellberakning-och-objektiv-skattning-av-luftkvalitet-for-2017.pdf

Handledning för rapporteringen:

www.smhi.se/polopoly_fs/1.99009!/Guide_rapportering_v3.pdf

Mer info finns på Naturvårdsverkets och datavärdens webbplatser:

www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Luft-och-klimat/Miljokvalitetsnormer-for-utomhusluft/Rapportera-luftkvalitetsdata/

www.smhi.se/klimatdata/miljo/luftmiljodata/nyheter-shair/rapportera-2017-ars-resultat-fran-modellberakning-och-objektiv-skattning-1.136327

Nytt verktyg VOSS för preliminär bedömning av NO₂ och PM10 i gatumiljö

Alla kommuner ska ha koll på sin luftkvalitet. Reflab-modeller (SMHI) har på uppdrag av Naturvårdsverket utvecklat ett nytt verktyg VOSS (Verktyg för objektiv skattning med spridningsmodellering). Med VOSS kan små och medelstora kommuner göra en första bedömning av halterna av de två mest relevanta luftföroreningarna i gatumiljöer, kvävedioxid (NO₂) och partiklar (PM10).

Med information om gaturummet och trafiken kan man på några minuter få fram en preliminär bedömning av halterna av NO₂ och PM10, det första steget i en inledande kartläggning eller objektiv skattning av luftkvaliteten som talar om ifall ett andra steg – en fördjupad kartläggning – behöver göras eller inte.

Vid varje beräkning med verktyget görs en timme-för-timme-simulering av spridningen för ett helt kalenderår. Simuleringen ger de haltmedelvärden och percentilmått för föroreningarna som behövs för att kunna gå vidare med utvärderingen av luftkvaliteten i en kommun.

VOSS nås via Reflab-modellers webbsida, se:

www.smhi.se/reflab/luftkvalitetsmodeller/objektiv-skattning/

Metod för omräkning av kortvariga mätningar och mätningar med lägre tidupplösning

Kortvariga mätningar eller mätningar med lägre tidsupplösning (t.ex. veckovisa och månadsvisa mätningar med diffusiva provtagare) har traditionellt sett varit relativt vanliga i svenska tätorter. I de flesta fall uppfyller inte dessa mätningar dagens krav på kontinuerliga eller indikativa mätningar. Sådana mätningar kan dock ändå ge värdefull information om luftkvaliteten i tätorterna och kan bl.a. användas som underlag för en inledande kartläggning eller objektiv skattning, för uppföljning av miljö kvalitetsmålet

Frisk luft, för validering av modellberäkningar eller för att följa långsiktiga halttrender.

För att kunna använda kortvariga mätningar eller mätningar med lägre tidsupplösning för en inledande kartläggning/objektiv skattning eller för uppföljning av miljökvalitetsmålet Frisk luft, krävs i många fall en omräkning av mätdata. Data kan räknas om med hjälp av resultat från mer omfattande och/eller tillförlitliga mätningar för att kunna jämföra halterna mot de olika nivåer som fastställs i miljökvalitetsnormerna, utvärderingströsklarna och miljökvalitetsmålet preciseringar.

Två vanliga exempel på lämpliga omräkningar är omräkning av mätdata från en kortvarig mätkampanj (t.ex. under tre månader) till ett uppskattat årsmedelvärde, och omräkning av ett årsmedelvärde från månadsvisa mätningar till uppskattningar av de relevanta percentilmåtten (för t.ex. dygns- eller timmedelvärden) som behövs för att kunna jämföra mot miljökvalitetsnormernas och miljökvalitetsmålet olika nivåer.

Vägledning och exempel på metod för omräkning av mätdata finns i kapitel 4.3.1 (se punkt 2. Mätperiod [tidstäckning]) och bilaga 1 i vägledningsdokumentet om inledande kartläggning och objektiv skattning, se: www.naturvardsverket.se/upload/stod-i-miljoarbetet/vagledning/miljokvalitetsnormer/mkn-luft/vagledning-inledande-kartlaggning-objektiv-skattning.pdf.

Ny version av datavärdens databas

Datavärdskapet för luftkvalitet har publicerat en ny version av den nationella databasen, där det nu går att ladda ner de modellberäkningar, inledande kartläggningar och objektiva skattningar som rapporterades under 2017. Observera dock att det i dagsläget endast är möjligt att publicera de redovisningar som rapporterats i form av en rapport/skriftlig dokumentation, varför det är extra viktigt att en sådan ingår vid rapportering av resultat från modellberäkningar, objektiva skattning eller inledande kartläggning.

Årsvis statistik finns nu även tillgänglig i databasen för veckovisa och månadsvisa mätningar. Statistik har tidigare funnits endast för timvisa och dygnsvisa mätningar.

Datavärdens nationella databas: <http://shair.smhi.se/portal/yearly-statistics>

Startsida datavärden för luftkvalitet: www.smhi.se/datavardluft

Rapporterade mätdata för 2017

Naturvårdsverket vill passa på att tacka kommunerna och samverkansområdena för de mätdata för 2017 som rapporterades in tidigare under året. Den nationella granskningen av rapporterade data är nu klar och data kommer att börja publiceras i datavärdens nationella databas för luftkvalitet (<http://shair.smhi.se/portal/yearly-statistics>) under

juni.

En sammanfattning av vilka kommuner som har rapporterat mätdata för 2017 finns här: www.naturvardsverket.se/upload/stod-i-miljoarbetet/vagledning/Luft-klimat/sammanstallning-av-rapporterade-matdata-2017.xlsx. För kommuner som inte har rapporterat kontinuerliga mätningar är minimikravet att åtminstone rapportera en genomförd objektiv skattning eller inledande kartläggning, senast den 30 juni (se ovan "Dags för rapportering av resultat från modellering och objektiv skattning").

Informera – även om luftkvaliteten är bra

Kommunerna ska enligt 38 § luftkvalitetsförordningen informera om sin luftkvalitet. Detta innebär att aktuell information om luftkvaliteten i kommunen ska finnas tillgänglig för den som har intresse eller behov av den. Informationen ska omfatta samtliga föroreningar som ingår i luftkvalitetsförordningen och visa på de resultat som är tillgängliga utifrån den kontroll som har genomförts (mätning, beräkning, objektiv skattning/inledande kartläggning). För detaljerade resultat kan hänvisning ske genom länk till datavärdens nationella databas. Kommunens eventuella realtidsdata kan visas antingen på kommunens eller på Naturvårdsverkets webbplats.

Utöver resultaten bör det framgå på vilket sätt kommunen kontrollerar luftkvaliteten och hur halterna ligger till jämfört med MKN. Det bör även finnas länkar till relevanta dokument och webbplatser. I remissversionen av nya Luftguiden (avsnitt 7.1.2 www.naturvardsverket.se/upload/stod-i-miljoarbetet/remisser-och-yttranden/remisser-2018/luftguiden/luftguiden-2018-x-remiss-20180611.pdf) finns mer vägledning kring vad som kan behöva ingå i informationen.

Samråd inom EU:s "Fitness Check" av luftkvalitetsdirektiven

EU-kommissionen har lanserat ett offentligt samråd inom ramen för den pågående "Fitness Check" av EU:s luftkvalitetsdirektiv. Se: ec.europa.eu/info/consultations/public-consultation-support-fitness-check-eu-ambient-air-quality-directives_en.

Samrådet pågår fram till 31 juli 2018. Naturvårdsverket uppmuntrar ett aktivt deltagande av olika intressenter i Sverige för att säkerställa att det svenska perspektivet lyfts fram i detta arbete.

Sverige har, tillsammans med sex andra EU medlemsländer, även valts ut av EU-kommissionen till en fallstudie för att undersöka hur luftkvalitetsdirektiven har genomförts i landet och vilka effekter detta har medfört. Fallstudierna utförs av ett konsortium av konsulter som kommer att besöka Sverige under augusti/september för att samla in underlag och intervjua olika intressenter. Resultat från fallstudierna kommer att redovisas under första halvan av 2019.

Utöver det offentliga samrådet och fallstudierna, genomförs även ett antal olika workshops och ett mer riktat samråd. Nästa workshop äger rum måndag den 18 juni i Bryssel, se ec.europa.eu/info/events/stakeholder-workshop-support-fitness-check-eu-ambient-air-quality-directives-2018-jun-18_en. Workshopen kommer att livesändas via den här länken: webcast.ec.europa.eu/workshop-on-the-fitness-check-of-the-eu-ambient-air-quality-directives.

EU-kommissionen har även lanserat ett riktat samråd med luftkvalitetsexperter. Vid intresse av att delta i detta samråd, kontakta kommissionen via e-post till ENV-AIR-FITNESS-CHECK@ec.europa.eu. Detta samråd pågår fram till den 24 juli 2018.

Uppdatering av trafikdata

En viktig komponent i luftkvalitetsmodellering är information om trafikens omfattning och sammansättning. För statligt vägnät har Trafikverket sammanställt trafikuppgifter i egna databaser. För det kommunala och enskilda vägnätet finns ingen samlad databas utan uppgifterna finns huvudsakligen hos de enskilda kommunerna. Trafikverket har nu därför vänt sig till Sveriges kommuner för att tillsammans skapa en sådan sammanställning, till nytta både för kommunerna och Trafikverket. Kommunerna uppmanas därför att skicka in trafikdata senast den 31 augusti.

De data som ska samlas in är trafikflöden på huvudsakligen det kommunala huvudvägnätet vägnätet (funktionell vägklass 0-6). Trafikflöden bör vara årsdygnstrafik för fordon alternativt axelpar samt om så finns även årsdygnstrafik lastbil.

Formatet bör vara digitala shape-filer med tabeller med attributen enligt bilagan. Tabeller med trafikdata med medföljande karta där punktlägen för mätningarna är markerade kan också accepteras. Kartor bör vara baserade på NVDB-vägnät för att underlätta inläggningen i databasen. För shapefiler bör koordinatsystemet anges (t ex RT90, Sweref99, UTM).

Vid frågor om sammanställningen, se Trafikverkets utskick från den 8 juni eller kontakta Mattias Gidlöf, Trafikverket, mattias.gidlof@trafikverket.se. Se även www.trafikverket.se/tjanster/system-och-verktyg/data/Nationell-vagdatabas/.

Vägledning

En viktig uppgift för Naturvårdsverket är att vägleda kommunerna i arbetet med miljökvalitetsnormerna. Handboken kompletteras av våra stödfunktioner (reflaben och datavärden).

[Luftguiden Handbok 2014:1](#) – Naturvårdsverkets vägledning om miljökvalitetsnormer för utomhusluft

[Särskild vägledning för inledande kartläggning och objektiv skattning](#) – Vid framtagande

av inledande kartläggning eller objektiv skattning

[Referenslaboratoriet för tätortsluft – mätningar](#) som kan hjälpa till med frågor om kvalitetssäkring, val av mätmetod/mätinstrument etc.

[Referenslaboratoriet för tätortsluft – modeller](#) som är en stödfunktion vid frågor om modellering av luftkvalitet.

[Datavärdskap Luft](#) "Datavärden" ansvarar för mottagande, lagring och tillgängliggörande av luftdata från kommunerna samt rapportering av dessa till EU.

Projektplatsen – På www.projektplatsen.se har vi två samarbetsytor ("Kontroll av MKN luft" och "Åtgärdsprogram – luft") där vi informerar om nyheter, bjuder in till dialog osv. Vid intresse av att få tillgång till detta, kontakta MKN-luft@naturvardsverket.se.

Kontakta oss

Kontakta oss gärna om ni har frågor: MKN-luft@naturvardsverket.se

Besök även gärna våra webbsidor:

www.naturvardsverket.se/luft (samlingssida för Naturvårdsverkets webbsidor om luft)

www.naturvardsverket.se/mknluft (om miljökvalitetsnormer för utomhusluft)

www.naturvardsverket.se/programomradeluft (om nationella luftövervakningen)

15 juni 2018